

JAN ERIK VOLD

DRONNING LØVEID AV BERGEN

Hvordan vet man om en skriver er poet?

Når det synger i linjene.

Hvordan hører man at det synger i linjene?

Det har å gjøre med rytme og gjentakelse og ordklang. Og at teksten tar en snarvei før den er over.

Det var en som sendte meg en konvolutt full av tekster julen 1967 og spurte om dette var dikt. En av disse lød:

MOR

Hun sitter på bussen
etter å ha kjøpt levende
fisk og gressløk
nå skal hun hjem til
potetene og det smeltende
smøret

Siden den tid har jeg visst at sekstenårige Cecilie Løveid -- som etter hvert ble prosaforfatter, dramatiker, sjangeroverskrider, fabeldikter, barnebokforfatterinne pluss pluss, og som på Rolf Jacobsen-dagene 2015 ble feiret med et todagers seminar på Hamar – hun var poet.

En poesi som gjennom et halvt århundre skulle komme til å gestalte seg i ulike sjangre ut fra hennes egen historie og vår felles europeiske situasjon, levet eksistens og tenkte tilstander, en filledokkefantasi blandet med dronning-drømmer – veldige løveidske stablinger vrimlende av liv.

Etter tolv år i København flyttet dikterinnen tilbake til hjembyen Bergen år 2011, nå som enke, etter at kontrabassisten Bjørn Ianke, plutselig og uventet, døde av hjertestans på turné på kontinentet. I det nye århundre er hun oppe i en poetisk raptus, med fem diktbøker på rappen, samlet i pocketutgaven *Dikt 2001-2013*.

I en sluttsekvens med nyskrevet finner vi følgende:

LEVENDE KRABBER

Denne julen skal vi ha ferske krabber.

Det kom over meg da jeg gikk forbi Fisketorget

lillejulaften.

Å ja, der sto to menn ved hver sin kum med
krabber i nådig saltvann.

Jeg husker da alle i gaten hadde krabber, ungene
løp rundt og pirket og søg på krabbeklør,
pirket og knuste harde skall

Og vi hadde ikke krabbe.

Ikke denne julen heller

Hvorfor trekke fram dette enkle poem, blant 225 mulige?

Fordi jeg leser det som en replikk til diktet om mor, fra julen for 48 år siden.

Krabbediktet viser til en barndom hos fattige besteforeldre, som en hjemvendt dikterinne aldri kan få seg til å glemme – selv med et poetisk repertoar som strekker seg fra Løvestakken til Alexandria, fra Lille My til Madame Curie.

Nå troner hun som dronningen av Bergen, etter at Kong J (1931 -- 2005) er vandret. Løveid skrev til hans minne: «Ti dumme bergensere blir spurt om hvem G.J. er, og ingen kan svare. Mot dumheten kjemper selv Georg Johannesen forgjeves ... Han blir ikke trodd når han sier det alle vet.»

Johannesen brukte et vers av purunge Løveid som motto i sin selvbiografiske tekst i Bergensantologien *Vi bodde der* (2002): «Svin til Bergen/som ikke lar noen overleve,/bare det hvite, det pittorske,/med utdeling av gratis kaffe/og gratis fiskesuppe». Før hun til slutt likevel lar falle noen vakre ord:

Bergens tegn: sol og regn

Du er min by, mitt hjerte samler på deg.

Dronning Løveid av Bergen, den ustoppelige, vår eneste poet som har skrevet relevant også fra den andre enden av regnbuen, den som stuper ned i helvete – her de innledende linjene om ham hvis navn aldri skal nevnes:

Jeg er glad han fikk den straffen han fikk. Som kjent skal
han leies frem til hver eneste grav.

Han skal legge en kurv med fortid og en kurv med
fremtid på graven.

Han skal ha på seg gallauniform.

Han skal i tillegg tømme oppvaskmaskinen til alle
foreldrene, gjøre sønners og døtres plikter. Gå på
fotball, gå på trening, syng i korene, han får det
travelt ...

Som kjent er han dømt til å se hver enkelt i øynene
og som kjent er det ingen som vil se ham i øynene.

Cecilie Løveids poesi: spontanitet og refleksjon, ansvar og fabulasjon, i en kroppslig-musikalsk bunad som er både glad og svart.

Og da kunne vi avslutte med en annen dronning, hun som het

BATSEBA

Tenk å være utvalgt av kong David! Tenk å være kliss
naken og sepevåt bli hentet ned fra taket for
å være hoppen hans, være natten hans, med fukt og
fornyelser, være kvinne, og

så bringes tilbake til Urias hus, blåflekket.

Hvor mange småjenter, hvor mange velutdannete
skjøger, pornostjerner, smågutter, babyer, lamunger,
hvor mange forlystelser har han i stallen?

Kong David gir ordre, drikker fingrer og knuller,
snakker med Gud og får gode svar.

De uendelige lange samtalene med Gud.

For en heftig møtevirksomhet.

Batseba tok frem Ishtaren sin når hun trengte styrke.
Hvorfor prate med ensomguden når man kan danse
med månegudinnen?

Hvilke guder Urias holdt seg med, vet vi ikke, Urias
guder forsvant da hodet hans ble skilt fra kroppen i
Rabba.

Sverdet rammer snart den ene snart den andre, sier
bøkenes bok, men vi skal ikke la dette gå inn på oss.